

HALÁSZ TAMÁS

Fémhideg

■ VAKÍTS EL! ■

Megtisztelő érzés, hasznos, tanulságos élmény rendszeresen Budapestten látni egy-egy kiemelkedő külföldi táncalkotó munkáit. A svéd–finn koreográfus, Kenneth Kvarnström Stockholmban működő társulata három év leforgása alatt harmadik alkalommal vendégeskedett a Trafó színpadán. 2000-ben Splitvision (Osztott látás), 2002-ben – a Trafó CoinciDance Fesztiváljának programjaként – pedig Fragile (Törékeny) című produkciójukat hozták el Budapestre. A társulat 1990-ben alakult. Kvarnströmről más társulatokkal összehasonlítva viszonylag kevés konkrét információ szerezhető be: e rejtőzködő hajlam a koreográfus művészi felfogásával is rokonítható.

A koreográfus-társulatvezető első munkái radikális, a fizikai táncszínház műfajába tartozó, fanyar hangvételű kompozíciók. Az éles társadalomkritikát mára egyre higgadtabb, filozofikusabb, de nem kevésbé konfrontatív attitűd váltotta fel. *Vakíts el!* címet viselő, legfrissebb munkáját egy ideig nem követik újabbak, hiszen a művészt 2004 januárjától meghatározatlan időre a stockholmi

Jelenet a *Vakíts el!* című darabból

Koncz Zsuzsa felvétele

Dansens Hus (Táncok Háza) igazgatójává nevezték ki, ezért úgy döntött, hogy felfüggeszti koreográfusi tevékenységét. (Ilyen döntést Magyarországon elképzelni is nehéz.)

Osztott látás című koreográfiájában Kvarnström a ma emberére nehezedő vizuális nyomást, a befogadás képességét kikezdő, dekoncentrációhoz vezető információözönt vizsgálta. Az előadás során mozgóképekkel bombázta csak a táncosokra koncentrálni próbáló közönséget. Az előadók remek játékok közben nagyméretű betűket rakosgattak a tér különböző pontjaira, és maguk is feliratok hordozói lettek. Feszült, lendületes munkával mutatták meg a koncentrált figyelmet akkurátusan elsorvasztó információs túlterhelést, amit napjaink reklám- és médiamágusai generálnak, elfeledkezve a befogadók véges kapacitásáról. Kvarnström a riogatásnál továbblépett, hiszen a párhuzamos befogadás természetét szintén vizsgálta, önmagunk számára is izgalmas közönségkísérlettel.

A *Törékeny* című előadás repetitív finomságai, táncosainak kissé unalmas, de szemnek jóleső mozgásrendszere nyugtatóan hatottak hajszolt figyelmünkre. A finom, elegáns koreográfia fölé Kvarnström hatalmas installációt, egy fémvázon lógó, finoman kiegyensúlyozott objektumot tervezetett. A konstrukció „nem rész” az előadásban, pusztán szépségével, ingatagságával fokozta annak hatását. Most Budapestre elhozott – mindössze néhány hónapja keletkezett – művének egyik legfontosabb alkotóeleme is egy nagyszabású, attraktív díszlet. A táncter hátsó falát hús, függőleges sávban, pontosan egymás alá aggatott, hosszukás alumínium téglalap alkotja. A finom zsinóron, fekete háttér előtt függő lemezek szép háttérrel adnak a táncműnek, de némi önálló szerepet is kapnak: a szépen kivitelezett világítás egyes reflektorai pontosan kimaszkolt fényekkel olykor megvilágítják némelyiket. A megcsillanó fémfelület fényorgonaként kíséri a jeleneteket.

A *Vakíts el!* három táncosra készített darab. Kezdő pillanatában a jobb és bal takarásból egy meztelen férfi és egy meztelen nő lép be a játék terébe, a fémlap függönyhöz mennek, majd annak tövében – háttal nekünk – megállnak, és lassan öltözködni kezdenek. Fekete ruhadarabjaikat felöltve belekezdnek kettősükbe, melyet a harmadik – egy másik férfi – érkezése akaszt-változtat meg. Kvarnström absztrakt munkájának nincs konkrét története, helyzete. Nincs cselekménye, igazi elmozdulása sincs. A harmadik megjelenése nem tör össze idillt, nem borítja fel a két ember kapcsolatát. Táncuk hármasok és változó kettősök kevés indulattal vagy lelki rezdüléssel előadott sorozata. A szín különböző felületei váltakozva kapnak fényt. A játékosok újra és újra átlötteznek. Látjuk a két férfit fekete öltözékben, lobogó szárú frakkban, majd felmeztelenül, a fennkölt és elegáns koreográfiai közegeben kicsit idegenül ható néhány perces képben, furcsa, medvebundához hasonlító, gyapjas nadrágban. A nő egy másik jelenetbe feszes, fehér felsőben lép be. Utcainak vélhető ruhák is meg-megjelennek az előadásban.

Kvarnström mívesen építi fel koreográfiáit. A modern mozdulatok közé klasszikus elemeket kever (egyik táncosa, Ludde Hagberg a balett világból igazolt át a modern táncba). A lendületes, sűrűn szőtt koreográfia repetitív elemekkel teli. Az apró, karakteres gesztusokat általában groteszk, a tánc menetében kissé idegenül ható ismétlődő elemek követik. Ilyen például az egyik emelés, mellyel a táncos úgy teszi odébb a saját lábát, mintha lebénult volna. A *Vakíts el!*, bár lendületes szerkezetű munka, összhatásában mégis unalmas, visszafogott és jellegtelen. Mintha a koreográfus a látványos színpadtérrel akarná „megúszni” az egyórás futamidőt. A darab újra és újra lelassulni látszik, bármennyire szépen dolgoznak is a táncosok. Veleje, ereje, energiája legfeljebb fele ilyen hossza jogosítaná fel – a többi „felöntés”, átkötés, köret. A koreográfiai háromszög nem válik igazán érdekessé: fura finto-
rokkal tűzdelt lírai képei nem hordoznak elég mondanivalót, egy idő után pedig igencsak próbára teszik a nézői figyelmet, és ezen még a felkészült előadók pontos – némiképp talán túlzott hűvös-
séget is árasztó – munkája sem változtat.